

چرا عضو انجمنهای علمی-تخصصی شوید؟

ویرایش اول، تیرماه ۱۳۹۵

این پرسش در اذهان بسیاری از فارغ التحصیلان دانشگاهی است که عضویت آنها (عضویت حقیقی) در انجمنهای علمی-تخصصی چه سودی دارد؟ آیا سود آن بیشتر از پرداخت حق عضویت آن است؟ این افراد با محاسبه تخفیفات سالانه‌ای که دریافت می‌کنند و مقایسه آن با حق عضویت سالانه، در خصوص عضویت خود تصمیم می‌گیرند؛ اما از مزایای پنهان و جمعی آن، غافل هستند. البته در این نوشتار به فعالیتهای ابتدایی انجمنها که مورد علاقه اعضای حقیقی است، اشاره می‌شود و فعالیتهایی نظیر ممیزی، تدوین استانداردها، تدوین اسناد بالادستی و آینده‌پژوهی، عضویت در کمیسیونهای متعدد در وزارتخانه‌های مختلف، همکاری با فرهنگستان علوم و زبان، همکاری با معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، همکاری با مرکز پژوهشهای مجلس و موارد مشابه، خود مجالی مفصل نیاز دارد. به علاوه، به دلیل محدودیتهای ایجاد شده در حوزه هوافضا برای کشور، لزوم توجه جدی‌تر و تقویت این نهاد غیرانتفاعی بیش از پیش مبرهن است.

- اگر انجمن علمی-تخصصی نباشد، کنفرانسهای سالانه آن برگزار نخواهد شد و بسیاری از پژوهشهای داخلی مستندسازی نشده و در اختیار سایر محققان و مهندسان قرار نمی‌گیرد. متعاقباً کارهای تکراری و موازی صورت می‌پذیرد. به علاوه، این کنفرانسها امکان شناسایی متخصصین در هر حوزه و تبادل اطلاعات و تجربیات را فراهم می‌آورد (در این خصوص، به راهنمای «فوائد شرکت در کنفرانس» رجوع شود). بطور نمونه، در کنفرانسهای انجمن هوافضا سالانه حدود ۶۰۰ مقاله بصورت شفاهی و پوستر ارائه می‌شود. هزینه شرکت در کنفرانسهای خارج با کنفرانسهای داخلی قابل مقایسه نیست.
 - اگر انجمن علمی-تخصصی نباشد، نشریات علمی-پژوهشی انجمن منتشر نخواهد شد و شیوه ملوک الطوایفی و بی‌نظمیها گسترش خواهد یافت؛ چرا که انجمن یک نظارت فرادانشگاهی دارد. به مرور این توان برای انجمن پیش می‌آید که نشریات تخصصی‌تر منتشر کند، که این نشریات، اعتبار بسیار بیشتری نسبت به نشریات نسبتاً عمومی دارد. به علاوه، بعضاً ممتحنین پایان‌نامه‌های دانشجویی اصرار دارند که مقالات دانشجویان دکتری در نشریات تخصصی‌تر چاپ شود؛ چرا که اطمینان بیشتری در خصوص انتخاب تخصصی‌تر داور وجود دارد. به علاوه، هزینه چاپ در نشریات خارجی بسیار بیشتر از نشریات داخلی است (البته منظور نشریات اصطلاحاً پولی نیست که با دریافت پول، پذیرش چاپ مقاله می‌دهند).
 - حمایت گسترده از انجمن موجب برگزاری کنفرانسهای علمی تخصصی‌تر شده که بهره‌مندی محققین، مهندسين و صنایع را مضاعف خواهد کرد. به علت سیاستهای اتخاذ شده و نشده در کشور و بعضاً درست و نادرست، متأسفانه کنفرانسهایی که بیشتر جنبه کلاهبرداری دارند (و توسط انجمنهای علمی مصوب یا دانشگاه‌های معتبر برگزار نمی‌شود)، در کشوری که تب چاپ مقاله وجود دارد، مثل قارچ می‌رویند.
 - در صورت نبود نشریات علمی-پژوهشی معتبر داخلی، مشکل چاپ مقالات ISI توسط دانشجویان دکتری در حوزه هوافضا، به ویژه در شرایط تحریم، تشدید خواهد شد.
 - اگرچه فارغ التحصیلان نباید به دنبال نفع آنی باشند و بگویند سودی بابت پرداخت حق عضویتی که می‌دهند، دریافت نمی‌کنند، اما انجمنها باید در خصوص این موضوع نیز بسیار فعال باشند. تخفیف در انتشارات، کارگاه‌های آموزشی، دوره‌ها و کنفرانسهای انجمن، در کنار تشکیل کمیته‌های تخصصی، بازدیدهای علمی-تخصصی، برگزاری مسابقات، سخنرانی‌های ماهانه، گردهمایی‌های فصلی و موارد مشابه باید بیشتر مدنظر باشد. به گسترش شعب در شهرهای دیگر، افزایش فعالیتهای بین‌المللی و دوره‌های بین‌المللی نیز باید توجه کافی داشت.
 - ممکن است که فردی در خصوص این که یک یا دو انجمن علمی-تخصصی عضو باشد یا شش انجمن علمی، این محاسبه را انجام دهد؛ اما این موضوع در خصوص انجمن علمی-تخصصی اصلی افراد صادق نیست و باید مستثنی از این محاسبات باشد.
 - در صورتی که در انجمنهای تخصصی، به علت عدم توانایی مالی انجمن، امکان انتشار نشریه علمی-ترویجی فراهم نشود، بیشترین ضرر را صنایع و سازمانهای مربوطه خواهند کرد. اما متأسفانه اغلب مدیران صنایع و سازمانها، درک شایسته و بایسته‌ای از این مقوله ندارند. چاپ اینگونه مقالات برای اساتید دانشگاه‌ها و دانشجویان دکتری عملاً مزیتی (به جز زحمت اضافی) ندارد. مقالات علمی-ترویجی در نشریات انجمنهای علمی-تخصصی بیشتر باید توسط مهندسين مجرب نوشته شود. در مقوله‌ای جداگانه به نشریات علمی-ترویجی پرداخته خواهد شد.
 - فقدان انجمنهای علمی-تخصصی یا فعالیت کم‌رنگ آنها (به واسطه عدم حمایت اعضای حقیقی و حقوقی)، سبب می‌شود تا مهندسانی با آموزش کمتر وارد صنعت شوند. یکی از دلایل درجا زدن بعضی از صنایع، جذب افراد با تجربه کم و از دست دادن افراد با تجربه است.
- باید به این نکته توجه داشت که هرچه تعداد اعضا بیشتر باشد، انجمنها فعالتر شده و به علاوه انتخابات اعضای هیأت مدیره آنها قویتر برگزار می‌شود، که این نوعی تمرین دموکراسی و شناخت کاندیداها نیز محسوب می‌شود.

سید حمید جلالی نائینی